

UN ALTRE ANY AMADES, SI US PLAU

Antoni Serés i Aguilar

EMBOLICA QUE FA FORT!

El 1990 es va desplegar al país un homenatge dedicat a l'estudiós de la cultura popular catalana Joan Amades i Gelats. Ara, el 2009, en tindrà lloc un segon. El primer va coincidir amb el centenari del naixement; el proper, amb el cinquantenari del seu traspàs. La veritat, dos recordatoris en format *Any de...* com ens hem habituat tots plegats en aquest racó del planeta, no podem pas dir que se li faci a tothom.

En aquesta terra, quan celebrem aniversaris de patums, per norma general, tirem de la beta dels naixements de fills o filles il·lustres, però festejar defuncions ja és un pèl menys corrent. No és que se'ns hagi obert ara de sobte l'afició per les necrològiques, ara tampoc te-

nim manies. D'aquí ve doncs que, quan encara no han transcorregut vint anys del primer especial Amades, una altra iniciativa escalfa motors. Tot s'aprofita, oi?

Ara qui ha obert la capsa dels trons ha estat l'Associació Cultural Joan Amades. Creada el 1995 amb la voluntat de divulgar l'obra del folklorista, dedica bona part de les seves energies a tenir cura especial de la publicació de documents inèdits sobre l'autor. Sí, 50 anys després del seu finat, encara resten treballs que no han vist la llum! L'associació també es preocupa per reeditar-ne els llibres. L'exemple més singular en aquests moments és la *Biblioteca de Tradicions Populars*. 42 llibrets en format de butxaca que Joan Amades redactà entre el 1933 i el 1937 sobre etnografia catalana, amb l'afegit ara

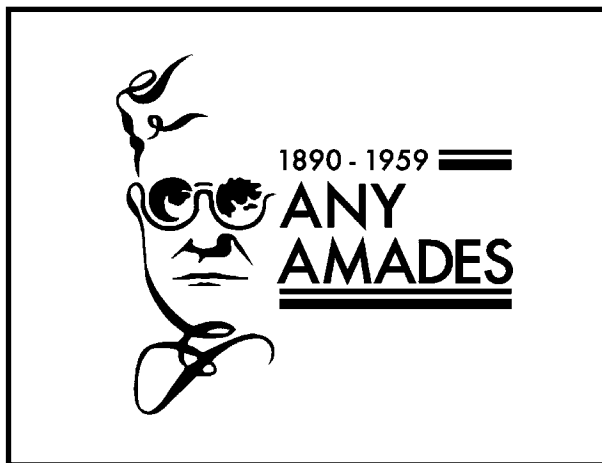
d'un pròleg en cada treball redactat per gent que té coses a dir en la matèria. I encara més, el col·lectiu cultural Amades també convoca un premi que porta el seu nom i està enfocat a potenciar l'estudi i la recerca de les tradicions del nostre poble. Per saber-ne una mica més de tot plegat, l'associació ha impulsat en la xarxa una pàgina web i la feta ha sorprès de llarg els creadors.

Sí, sí, ja podem picar-hi de peus, però bo és en l'actualitat tenir una finestra al món via internet on poder ser present. L'exemple que ho certifica ha estat el correu electrònic enviat des de l'associació convidant a adherir-s'hi a entitats, associacions, federacions, ateneus, escoles..., a organitzar el nou embolat Any Amades. Les respostes estan sent massives. Continuarà...

OPPTIC. FONDS JOAN AMADES

Joan Amades fent recerca a Balaguer.

arribaren reconeixements, homenatges, així com els retrets per la falta de rigor d'alguns dels seus gairebé 400 llibres. N'era conscient, d'aquí que digué en més d'una ocasió: «Jo sóc un drapaire i ho recullo tot, després vindran els que saben més de lletra i ja destriaran el gra de la palla».

VALORS AFEGITS

La predisposició que estan mostrant els diversos grups de cultura popular actuals, centres educatius, mitjans de comunicació i altres col·lectius diversos en voler participar en aquest segon any Amades, convida a la reflexió. Per un costat és un clar reconeixement al llegat que ens ha transmès l'autor i que ens uneix a molts. Per l'altre, és una crosta, d'identitat nacional, que necessitem agafar-nos-hi com a ferro que crema ja que la desorientació política del moment, les retallades financeres, el recurs contra l'Estatut de Catalunya..., provoquen desencís. D'aquí que, i veus qui ho havia de dir!, però una proposta com aquesta està generant un refrescant alè al poble. Per tant, un altre Any Amades, si us plau.

Per saber-ne una mica més:

www.joanamades.cat

DIVERSOS AUTORS. *El món de Joan Amades*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1990.

DIVERSOS AUTORS. *El món de Joan Amades* (enregistrament en vídeo). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1991.

DIVERSOS AUTORS. *La cultura popular a Catalunya (estudiosos i institucions 1853 - 1981)*. Barcelona: Fundació Serveis de Cultura Popular, 1981.

CALVO I CALVO, Lluís. «Joan Amades i Gelats, el savi del poble». A: *Avui*, 11 de novembre de 1990.

GRAU MARTÍ, Jan. *Els tres mons de Joan Amades*. Jornades d'estudi sobre Joan Amades. Bot, 2003.

Entre els compromisos adquirits, a nivell institucional, el Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana participa en la proposta. De cara als mesos d'estiu està previst que coordini una exposició sobre imatgeria popular creada a partir del fons de l'Amades que es custodia en aquest centre. I a partir d'aquí, al país, les accions s'estan disparant. Caldrà fer-ne balanç després de l'any perquè la iniciativa promet i de valent!

EL DRAPAIRE COMPROMÈS

La persona de Joan Amades i Gelats (Barcelona, 1890-1959) trencà clixés prefixats. Sobre el paper, tenia un horitzons limitats ja que de nen, quan encara no havia complert els 10 anys, hagué de deixar l'escola per ajudar els pares en el negoci familiar de draperia. Les biografies sobre el folklorista vénen a resumir sempre que fou un saltador d'obstacles, un estudiós autodidacte, un emprenedor vital...

I és que a casa, malgrat les dificultats de l'economia domèstica propiciades per les precarietats laborals i la salut debilitada del pare, poc el feren estar plegat de mans i braços. Amb només 12 anys d'edat, reconvertí la paradeta de draps a la de llibreter de vell. Quantes pàgines que en devorà! Cert, va tenir poca formació escolar però el cuquet per la lectura el va anar ajudant a autoformar-se com a persona, així com també les vivències viscudes al car-

rer, el barri obrer del raval barceloní, i els valors d'una arrelada tradició oral rebuts gràcies als seus progenitors. La combinació de tot plegat forjaren un jove inquiet que trobà en l'Ateneu Enciclopèdic Popular, l'esperanto i l'esplèndida memòria popular de la mare, Teresa Gelats i Grinyó, uns estímuls que li marcaren el futur i l'especialitzaren com a un estudiós que lluità per preservar les tradicions populars. Resultats? Participà en la recerca de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya endegada per la Institució Patxot, col·laborà en l'Arxiu de Tradicions Populars, a l'Institut d'Estudis Catalans i, entre altres activitats, tingué una secció a Ràdio Associació de Catalunya que el feren, per l'època, fins i tot mediàtic!

Clar que aparegué la Guerra Civil i en patí les conseqüències. La seva va ser també a partir de llavors una resistència contra el règim franquista establert. Treballà al Museu Arqueològic, al Poble Espanyol i a l'Institut Municipal d'Història de Barcelona, però amb dificultats i represàlies per ser divulgador de les tradicions del país a les quals mai renuncià. No li resultà fàcil. A més, una hemiplegia li paralizà part del cos, però això, i una miopia que patia de petit, tampoc l'impedí de treballar per acabar de publicar la seva obra cabdal, els cinc volums del *Costumari Català* amb el suport de la seva muller, l'Enriqueta, i el recolzament de la germana d'aquesta, Consol Mallofré, mà dreta de bona part de l'obra de l'Amades. A partir d'aquí